

## Kevesen vagyunk – sokféle a tennivaló\*

Kedves Barátaim,

köszönöm az elismerést – nem fogom azt mondani, minek, a javaslattevők és akik nekem ítélték, tudják miért, bár azt hiszem, sokan lehetek volna még előttem. Alázatos és csendes örömöm növeli, hogy ezt az elismerést az elsők között kapta meg egykori lelkipásztorom, Kiss Antal bácskossuthfalvi esperes, akinek istentiszteletein, hittanóráin és gyönyörű fehér diplomában gyermek- és korai fiatalkoromban hitet, hűséget, elkötelezettséget, kitartást tanultam; ez a szellemi útravaló egy életen át kitarított, s lehet, hogy éppen ez vezetett ide.

Külön örömnapp számomra ez a mai azért is, mert itt egy méltánytalanul agyonhallgatott költőre is emlékezhetünk: Fehér Ferencet halála óta nem nagyon szokásunk emlegetnünk. Pedig emberi sokoldalúsága, lelkiismeretessége, a közösségért kiálló magatartása szerte a Délvidéken ismeretes, és ennek folytán személye megbecsült volt. Nem akadt olyan magyar iskola, könyvtár, művelődési ház a Délvidéken, ahol meg ne fordult volna, pedig az ő életében még igencsak jelentős volt a számuk; tíz olvasóért vagy gyerekért is útra kelt. Persze mindenekelőtt költő, író volt, de e téren is számtalan kutatni valónk van, ha maga teljességében akarjuk – akarnánk – látni becsülni nagyjainkat. Költői, írói lényegének csak egyik részét ismerjük, azt, amelyiket abban a korban meg lehetett mutatnia. A másikat is, melyet a kor követelményei miatt talán éppen nosztalgiája, borongós sorai, tájai mögé rejtett, vagy amelyek soha meg se jelentek, fel kellene kutatni még mielőtt végleg belepi, elnyeli az enyészet trójai homokja. Ezek a versei, írásai, sok-sok levele, amelyek talán más megvilágításba helyezhetnék a művet, még felkutatásra várnak. S mi hallgatunk. Az egykori jugoszláv irodalom minden népének nyelvéről szakavatottan fordított (szerb, macedón, szlovén, horvát), híres irodalmi barátsága Miroslav Anticthyal

Arany és Petőfi kapcsolatát juttatja eszünkbe. Az irodalmi szárnypróbálgató fiatalok segítő kritikusa, jóindulatú, igényes, ösztönző bírálója, támogatója. Az ifjúsági lap irodalmi szerkesztőjeként megszáloltan látogatta a középiskolában működő önképzőköröket, a fiatal tollforgatókkal kiterjedt levelezést folytatott (hány értékes levél kallódhat fiókok alján!), minden levélre, minden munkára válaszolt – azóta sem tapasztalható ilyen önzetlen elkötelezettség a szárnyukat próbálgató fiatalok iránt. Mi mindent meg lehetne tudni csak ezekből a levelekből-forrásokból! Most, amikor még nem mentek mind veszendőbe, amikor még előkerülhetnek innen-onnan.

Jómagam ma is őrzöm 1952-ben írt levelét, mely – túlzás nélkül – elindított az írott szó felé.

Két gyermeklapunkhoz szinte napi szinten fűzte kapcsolat, ötleteit, bírálatát, dicséretét elhozta hozzánk, közért aggódó gondjait megosztotta velünk, s megoszthattuk vele. Végzetes rosszullete előtt két nappal, 1989. május 20-án a Jó Pajtás nyelvűvelő versenyének ünnepi záró rendezvényén, Pácséron még ő köszöntötte verssel a nyolcvan éves íróbarátot, Herceg Jánost.

Hangsúlyozom: nemcsak költő volt, hanem lelkiismeretes, megszállott közéleleti egyéniség is, aki világosan látta, hogy egy ilyen kis, fogyatkozó magyar közösségben – csak az én életemben mintegy a felére zsugorodott – a költő számára vannak más, kevésbé „költői” feladatok. S azért nem szabad agyonhallgatni, elfeledni őt, mert ez napjainkra sokkal igazabbá vált, mint valaha. Nincs kis és nagy feladat. Aki megír egy szívünkre és értelmükre ható verset, aki feloldja mások félelmét, szorongását, aki megtanít egy gyereket bátran anyanyelvén beszélni, a mondatot helyesen leírni, a boltban a kenyeret, tejet anyanyelven merni kérni, az máris küldetést teljesít.

Kevesen vagyunk. Sokféle a tennivaló.

\* Elhangzott a szabadkai Városháza dísztermében, 2010. augusztus 27-én az Aracs-díj átvételekor